

λγες συνεκεντρώθησαν περι τὰς νήσους Λέρον, Λειψὼ καὶ Πάτμον. Ὁ Μιαούλης, ὅστις, ἀπασχοληθεὶς εἰς ἑτέρας ὑπηρεσίας, δὲν εἶχε παρευρεθῆ εἰς τοὺς περι Σάμον ἀγῶνας, καθ' οὓς ἀνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ ἀντιναύαρχου Γεωργίου Σαχτούρη, κατέπλευσεν ἤδη τῇ 22 εἰς Πάτμον καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸς τὴν ἡγεμονίαν. Ὁ φοβερός τῶν πολεμίων στόλος ἔφερε 50.000 ναύτας καὶ στρατιώτας καὶ 2.500 πυροβόλα, οἱ δὲ ἡμέτεροι δὲν εἶχον ν' ἀντιτάξωσιν εἰμὴ 70 σκάφη καὶ 800 πυροβόλα μικρᾶς ἐν γένει δόκῃς. Καὶ ὅμως ἐν τοιαύτῃ δυνάμεων δυσανάλογιά ἔμελλον νῦν νὰ συγκροτήσωσιν οὐχὶ πλέον ἀπλᾶς συμπλοκάς ἀλλ' ἀληθεῖς ἐκ παρατάξεως μάχας. «Ἡ ναυτικὴ ἱστορία, λέγει ὁ ναύαρχος Jurien de la Gravière, οὐδεμίαν ἴσως παρίσθησι σελίδα ἀξιοτέραν νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν παντὸς ναυτικοῦ ἀνδρός».

Ὁ κατερχόμενος ἐκ Σάμου πρὸς τὴν Ἀλικαρνασσὸν συναντᾷ ἀριστερᾶ ἐπὶ τῆς ἀσιανῆς παραλίας τὸν κόλπον τὸν καλούμενον τοῦ Γέροντος, δεξιᾶ δὲ πολυαρίθμη νησία, ὧν τὰ κυριώτερα εἰσὶν ἡ Πάτμος, ἡ Λειψὼ, ἡ Λέρος καὶ ἡ Κάλυμνος. Προχωρῶν πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἀσιανῆς ἡπείρου Ἀλικαρνασσὸν ἔχει δεξιᾶ, κατέναντι ταύτης κειμένην, τὴν νῆσον Κῶν, ὅπισθεν δὲ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο τούτων σημείων πορθμοῦ βυθίζεται ἐν τῇ ἡπείρῳ ὁ κόλπος ὁ καλούμενος τῆς Κῶ. Οἱ ἡμέτεροι, ὡς προείπομεν, συνεκεντρώθησαν περι Λέρον, Λειψὼ καὶ Πάτμον, οἱ δὲ Τούρκοι μεταξὺ Ἀλικαρνασσὸς καὶ Κῶ. Ἐπειδὴ καθ' Αὐγουστον ἐπικρατοῦσιν ἐτησίαι, οἱ ἡμέτεροι κατέλαβον θέσιν, ἐν ἧ οὐ μόνον τὴν Σάμον προεφύλαττον ἀλλὰ καὶ πιθανότητα εἶχον νὰ εἶναι προσήγεμοι. Ἀποφασίσαντες δὲ νὰ ἐπιτεθῶσιν ἀπῆραν τῇ 24. Ἀπόσπασμα συγκείμενον ἐκ 18 πολεμικῶν καὶ 6 πυρπολικῶν προηγεῖτο τῆς μεσοπορείας. Οἱ Τούρκοι ἐκπετάσαντες ὡσαύτως τὰ ἰστία παρετάχθησαν εἰς μάχην ἐν τῷ πορθμῷ. Πνέοντος δὲ ἀνέμου λαμπροῦ τὸ κατάφρακτον τοῦ καπετὰν πασσᾶ, ποιούμενον τὴν ἀναστροφὴν, ἀπέβαλε τὸν δόλωνα αὐτοῦ καὶ τὴν κεραίαν τοῦ φώσωνος, ὥστε ὁ Χοσρέφης οὐριοδρομήσας ὑπεχώρησεν, ἵνα ἐπισκευάσῃ τὰς ζημίας του πόρρω πυρός. Ἡ ὀπισθοχώρησις αὐτοῦ δὲν ἦτο ἐπιτηδεῖα νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν τουρκικὸν στόλον, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ὁ ἀνεμος σφοδρότερος γενόμενος ἐνέβαλε μετ' οὐ πολὺ εἰς ἀταξίαν ἅπασαν τὴν μοῖραν τοῦ Χοσρέφῃ, ἡ δὲ θεὰ μόνῃ τῶν ἐπερχομένων πυρπολικῶν ἐπὶ τοσοῦτο κατεπτόση τοὺς Τούρκους ὥστε πολλὰ τῶν πλοίων αὐτῶν, σπεύδοντα ν' ἀποφύγωσι τὴν ἀπειλήν, συνεκρούθησαν. Πάντα ταῦτα τὰ κινήματα συνωδεύθησαν ὑπὸ σφοδροτάτου πυρός διαρκέσαντος ὥρας πολλὰς ἀλλὰ μὴ προξενήσαντος ἐκατέρωθεν πολλὴν θραῦσιν τὸ μικρὸν πυροβολικὸν τῶν Ἑλλήνων ἦτο ἀτελέσφορον, τὸ δὲ ὀγκῶδες τῶν Τούρκων «ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνόητον» καὶ ἐπὶ τέλους οἱ παρ' ἀμφοτέροις πεσόντες ἄνδρες δὲν ὑπερέβησαν τοὺς 20. Τὸ δὲ ἑσπέρας οἱ δύο στόλοι ἐχωρίσθησαν καὶ ἀπῆλθον ζητοῦντες ἀγκυροβόλιον ὅπως ἐπισκευάσωσι τὰς ζημίας ὅσας ἔπαθον. Τῆς ναυμαχίας ταύτης αὐτόπτης ἐγένετο ὁ ἀρχηγὸς τῆς κατὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀγγλικῆς μοίρας Κ. Κλίνφορντ, τοῦ ὁποίου ὅμως ἀτυχῶς δὲν ἔχομεν τὴν ἐκθεσιν.

Τὴν 28 τὸ ἑσπέρας, ἐνῶ ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἦτο προσωρισμένος εἰς τὸν Γέροντα, οἱ δὲ πολέμοι πάντοτε μεταξὺ Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσὸς, οἱ πρόσκοποι ἐκατέρωθεν, συναντηθέντες περι Κάλυμνον, ἤρχισαν ἀκροβολιζόμενοι· ἐντεῦθεν ἀμφοτέρω οἱ στόλοι ἀπάραντες τὴν μὲν νύκτα ἐκείνην δὲν συνηντήθησαν τὴν δ' ἐπιούσαν πρωὶ ἐξημερώθησαν οὐ πολὺ μακρὰν ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων. Οἱ Τούρκοι εὐρέθησαν ἐκ τύχης ἔχοντες πολλὰ πλεονεκτήματα· οὐ μόνον προσήγεμοι ἦσαν, ἐνῶ οἱ ἡμέτεροι κατεῖχοντο ὑπὸ γαλήνης, ἀλλὰ κατὰ τὴν προηγουμένην νύκτα 22 ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐν οἷς πέντε πυρπολικὰ, εἶχον εἰσπλεύσει ἐντὸς τοῦ κόλπου τοῦ Γέροντος καὶ ἐκρατοῦντο ἐκτὶ δέσμια ὑπὸ

